

TO‘QUV-TRIKOTAJ MAHSULOTLARI ASSORTIMENTLARI TAHLILI

Berdiyeva Ra‘no Abduqodirovna

Farg‘ona politexnika instituti. O‘zbekiston

E-mail: ranoberdiyevahon@gmail.com

Xaydarova Iqboloy Ixtiyor qizi

Farg‘ona politexnika instituti. O‘zbekiston

E-mail: iqboloyxaydarova2406@gmail.com

Xalilova Dildora Jaxongirovna

Farg‘ona politexnika instituti, Farg‘ona, O‘zbekiston

E-mail: dildorahalilova420@gmail.com.

Annotatsiya: ushbu maqolada to‘quv-trikotaj mahsulotlari assortimentlari tahlili va ishlov berishning innovatsion usullari tahlili ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: yarim avtomatlar, 3d texnologiya ishlash, robotlashtirish, xomashyo, lazer, texnikaviy, estetik, iqtisodiy.

Kirish

To‘quv-trikotaj mahsulotlari zamonaviy moda va kundalik kiyim-kechak sanoatining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular asosan, tabiiy va sintetik tolalardan ishlab chiqariladi. Ushbu mahsulotlarning assortimenti keng va har xil bo‘lib, ular kiyim-kechak, uy jihozlari va texnik mahsulotlar kabi turli toifalarga bo‘linadi. To‘quv-trikotaj mahsulotlari zamonaviy kiyim-kechak va uy-ro‘zg‘or sanoatining ajralmas qismi hisoblanadi. Ularning dolzarbligi bir necha omillar bilan bog‘liq, jumladan, moda sanoatidagi talablar, texnologik yangiliklar, ekologik omillar va iste‘molchilar ehtiyojlari. Assortimentning tahlili esa bozor talablarini, texnologik imkoniyatlarni va iste‘molchilarning xohishlarini o‘rganishni o‘z ichiga oladi [1].

Moda sanoati to‘qimachilik va trikotaj mahsulotlarining rivojlanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. To‘quv-trikotaj mahsulotlari moda dizaynerlari uchun keng imkoniyatlar yaratadi, chunki ular elastik, qulay va estetik jihatdan turli shakllar va ranglarda ishlanishi mumkin. Hozirgi vaqtda sport va kundalik kiyimlar uchun trikotaj matolarining ommalashuvi kuzatilmoqda. Xususan, **athleisure** (sport va

kundalik kiyimlar uyg'unligi) uslubining keng tarqalishi trikotaj matolariga bo'lgan talabni oshirdi [2].

1. Assortiment turlari va klassifikatsiyasi

To'quv-trikotaj mahsulotlari bir qancha xususiyatlar bo'yicha tasniflanadi:

- Maqsadi bo'yicha: erkaklar, ayollar, bolalar kiyimlari, sport kiyimlari, uy-joy uchun mahsulotlar va texnik matolar.
- Ishlab chiqarish usuli bo'yicha: oddiy trikotaj, ikki qatlamli yoki kombinatsiyalangan trikotaj mahsulotlari.
- Materiali bo'yicha: tabiiy, sintetik yoki aralash tolali matolar.
- Sifat ko'rsatkichlari: to'qilishi zichligi, elastikligi, chidamliligi va hav o'tkazuvchanligi.[2]

1-rasm. To'quv-trikotaj mahsulotlarining texnologik jarayonlari

To'quv-trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish ko'p bosqichli texnologik jarayonlardan iborat bo'lib, bu jarayonlar natijasida turli xildagi matolar va mahsulotlar hosil qilinadi. Har bir bosqichning o'ziga xos texnologiyalari bo'lib, mahsulotning sifati, xususiyatlari va foydalanish maqsadlariga ko'ra ularni optimallashtirish mumkin. Quyida to'quv-trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarishning asosiy texnologik jarayonlari keltirilgan. To'quv va trikotaj jarayoni

m atoni ishlab chiqarishning asosiy texnologik jarayoni to‘quv va trikotajlash bosqichidir. Ushbu bosqichda iplar to‘qiladi yoki o‘raladi, va tayyor mato hosil qilinadi.

To‘quv jarayoni: To‘quv mashinalarida iplar uzunasiga va ko‘ndalangiga birikib, mustahkam mato hosil qilinadi. Bu usul bilan zich va bardoshli matolar olinadi.

Trikotajlash jarayoni: Trikotajlash jarayonida iplar halqa shaklida o‘raladi va to‘quvdan ko‘ra elastikroq, yumshoqroq matolar olinadi. Trikotaj mashinalarida iplarni o‘rash jarayoni katta hajmda amalga oshiriladi, bu esa keng miqyosdagi mahsulot ishlab chiqarishga imkon beradi.

Yassi trikotajlash: yassi trikotaj mashinalarida mato tekis shaklda to‘qiladi.

Dumaloq trikotajlash: dumaloq trikotaj mashinalari yumaloq shaklda to‘qiladi, bu ko‘pincha futbolkalar va boshqa kiyimlarni ishlab chiqarishda qo‘llaniladi.

Ishlab chiqarish jarayonida xomashyo (paxta, jun, ipak, sintetik tolalar) dastlab ipga aylantiriladi, keyin esa iplar trikotaj mashinalarida matoga aylantiriladi. Texnologik jarayonlar quyidagicha:

- To‘quv jarayoni: tola iplarining o‘zaro birikishi bilan mustahkam va elastik mato olinadi.
- Trikotaj jarayoni: iplarning biriktiruvchi halqa hosil qilishi orqali o‘raladi.
- Bo‘yash va applikasiya: tayyor mato ranglanadi va unga dizaynlar qo‘shiladi.[3]

2. Assortimentni shakllantirish omillari

Assortimentni shakllantirishda bozor talabi, raqobat muhiti, texnologik yangiliklar va moda trendlari muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, xarajatlar, mahsulotning qulayligi va funktsionalligi ham e‘tiborga olinadi.[4]

- Bozor talabi: Iste‘molchilar talabi asosida yangi mahsulotlar ishlab chiqarish muhim ahamiyat kasb etadi. So‘nggi yillarda ekologik to‘quv-trikotaj mahsulotlariga talab ortmoqda.

- Texnologik yangiliklar: Yangi materiallar va ishlab chiqarish usullari trikotaj mahsulotlarining sifatini oshirib, ularning turini kengaytiradi. Masalan, nanoteknologiya yordamida havo o‘tkazmaydigan, suvga chidamli matolar ishlab chiqarish ommalashmoqda.

- Moda va dizayn: Moda tendensiyalari assortimentni yangilashda muhimdir. Ranglar, to‘qish uslublari va o‘zgacha dizaynlar har mavsumda o‘zgaradi.[5]

2-rasm. Raqobat va sifat nazorati

Iste‘molchilarning didi va xohishlari doimiy o‘zgarib turadi va to‘quv-trikotaj mahsulotlari bu ehtiyojlarga mos ravishda tez moslasha oladi. Har mavsumda yangi ranglar, dizaynlar va to‘qish texnikalari bo‘yicha innovatsiyalar kiritilib, bozorda dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Raqobatni oshirish uchun trikotaj mahsulotlarining sifati yuqori bo‘lishi zarur. Buning uchun:

- Xomashyo tanlash: Yuqori sifatli tabiiy va sintetik materiallardan foydalanish kerak.
- Sifat nazorati: Ishlab chiqarishning har bir bosqichida sifat tekshiruvlari o‘tkazilishi lozim.
- Innovatsion texnologiyalar: Texnologik jarayonlarni takomillashtirish, energiya tejaydigan usullarni qo‘llash orqali mahsulot sifatini oshirish mumkin.

1. Iste‘molchilarning xohish-istaklari

Iste‘molchilar trikotaj mahsulotlarida qulaylik, chidamlilik, ekologik tozalikka katta e‘tibor qaratishadi. Yangi texnologiyalar va dizaynlar bilan boyitilgan mahsulotlar bozorga ko‘proq jalb qiladi. Xususan:

- Ekologik toza mahsulotlar: Organik paxta, bambuk tolasi kabi ekologik toza materiallardan tayyorlangan mahsulotlar ko‘p talab qilinmoqda.[6]
- Chidamlilik: Uzoq muddatga chidamli, deformatsiyaga uchramaydigan matolar tanlanmoqda.
- Ko‘p funkcionallik: Sport kiyimlarida yoki kundalik foydalanish uchun mos mahsulotlarda qulaylik va estetik jihatlar muhimdir.

Xulosa

To‘quv-trikotaj mahsulotlari assortimentini tahlil qilish bozor talabi, texnologik yangiliklar, ekologiya va moda tendensiyalariga moslashib borishni talab qiladi. Assortimentni shakllantirishda iste’molchilar xohish-istaklarini inobatga olish va raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish asosiy maqsad hisoblanadi.

Adabiyotlar

Sh.G.Madjidova, G.D.Ulkanbayeva Tikuv-trikotaj buyumlari texnologiyasi Darslik. –T.: Fan, 2018. -123 bet.

Qulijanova U.M. Tikuv buyumlari texnologiyasi.. Darslik. –T.: Fan, 2015. -194 bet.

Бекмурзаев. Л.А, Водорезова. В.ф, Шайкевич . Е.И. Технология одежды из кожи. Учебник. –М: 2010

Sodiqovna, A. M., & Abduqodirovna, B. R. N. (2022). Notipaviy qomatli ayyollarning o'lchamlari va tana turlarining farqlanishi. Fan va innovatsiyalar , 1 (A3), 284-288.

Har xil tikuvchilik mahsulotlarini ishlab chiqarishda kiyim uchun materiallarni tadqiq qilish

Har xil tikuvchilik mahsulotlarini ishlab chiqarishda kiyim uchun materiallarni tadqiq qilish . Saida Mamatqulova , Shaxlo Tursumatova , Maxmudjon Turdiyev , Manzura Abdurahimova , Maxmudjon Abdullayev va Ra'no Berdiyeva

E3S Web Conf., 538 (2024) 04003

DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453804003>

Tikuvchilik-trikotaj sohasida badiiy bezak texnikasidan kashta naqshlarini yaratishning ahamiyati. Saida Mamatqulova, Ra'no Berdiyeva, Irodaxon Obidova, Maftuna Hoshimova, Malohat Rahmonova va Bekzod Mo'minov

E3S Web Conf., 538 (2024) 04002

DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453804002>

Liboslarda transformatsiya qo'llash va uning ahamiyati. (2023). Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan, 1(9), 1113-1117.

Berdiyeva Ra'no Abduqodirovna. (2023). Qizlar ko'yilagida transformatsiya qo'llash va uning ahamiyati. Ilmiy impuls, 2 (15), 666-672. <https://nauchniyimpuls.ru/index.php/ni/article/view/1299>

Berdiyeva Ra'no Abduqodirovna. Ommaviy va yakka tartibda buyurtma bo'yicha tikiladigan kiyimlarni yoqalarini loyhalash xususiyatlar. (2024). Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan, 2(3)283-288. <https://universalpublishings.com/index.php/jsiru/article/view/4881>

Berdiyeva Ra'no Abduqodirovna. Vol. 17 No. 1 (2024): "USA" international scientific and practical conference topical issues of science.

Zamonaviy kiyim tikishda transformatsiya uslublarining o'rni. X.d. jaxongirovna. Uzbek scholar journal 7, 112-117.

Research Science and Innovation House